

10. Савчук І.В., Кашуба А.В. Декоративно-ужиткове мистецтво як чинник формування естетичних смаків сучасної молоді. Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій : теорія, досвід, проблеми : Зб. наук. пр. (Матеріали Всеукраїнської дистанційної науково-практичної конференції, 30 жовтня, 2018). Випуск 1. Вінниця : ВДПУ, 2018. С.195-198.

11. Савчук І.В., Тихолаз Д.В. Виховання художньо-естетичного смаку школярів засобами мистецтва писанкарства. Сучасні технології підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. О.В. Марущак (голова) та [ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2020. Вип. 2. С. 109-112.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.44>

Крулик Б. В., Юркова В. С.
м. Хмельницький, Україна
krulykbogdan@gmail.com
verkaurkova@gmail.com

ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОНАННЯ КОНТУРНОГО РІЗЬБЛЕННЯ ПО ДЕРЕВИНІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Анотація. У даній доповіді розглянуто педагогічний потенціал контурного різьблення по деревині, як засобу формування ключових і предметних компетентностей учнів у процесі художньої обробки деревини. Висвітлено значення цього виду декоративно-ужиткового мистецтва для розвитку технологічних умінь, художньо-естетичного мислення та творчих здібностей учнів. Охарактеризовано основні етапи технології виконання контурного різьблення та методичні особливості його навчання в умовах закладів загальної середньої та мистецької освіти. Наголошено на важливості використання проєктної діяльності та ознайомлення учнів із традиціями українського декоративного різьблення у формуванні їхньої мистецької компетентності.

Ключові слова: художня обробка деревини, контурне різьблення, технологічна освіта, мистецька освіта, декоративно-ужиткове мистецтво, проєктна діяльність.

Abstract. This report examines the pedagogical potential of contour wood carving as a means of forming key and subject competencies of students in the process of artistic woodworking. The importance of this type of decorative and applied art for the development of technological skills, artistic and aesthetic thinking and creative abilities of students is highlighted. The main stages of the technology of contour carving and the methodological features of its teaching in general secondary and art education institutions are characterized. The importance of using project activities and familiarizing students with the traditions of Ukrainian decorative carving in the formation of their artistic competence is emphasized.

Keywords: artistic wood processing, contour carving, technological education, art education, decorative and applied art, project activities.

Сучасний розвиток освіти в Україні характеризується переходом до компетентної моделі навчання, яка передбачає формування в учнів здатності застосовувати набуті знання, уміння та навички в практичній діяльності. У цьому контексті важливу роль відіграє технологічна та мистецька освіта, що спрямована на розвиток творчого потенціалу особистості, формування практичних умінь та професійної орієнтації учнів [1].

Одним із ефективних засобів реалізації компетентного підходу є залучення учнів до різних видів декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема художньої обробки деревини. Цей напрям поєднує технологічну діяльність із художньо-творчим самовираженням і сприяє розвитку естетичного мислення, креативності та практичних навичок.

Особливе місце серед технік художнього різьблення займає контурне різьблення по дереву. Воно характеризується відносною простотою виконання, чіткістю декоративних ліній та широкими можливостями для створення орнаментальних композицій. Використання цієї техніки у навчальному процесі сприяє формуванню у здобувачів освіти комплексу ключових і предметних компетентностей, що відповідають сучасним освітнім стандартам [2].

Художня обробка деревини є важливим компонентом технологічної та мистецької освіти, що забезпечує розвиток практичних умінь, творчих здібностей і художнього мислення учнів. У процесі опанування технік різьблення учні знайомляться з властивостями матеріалу, технологією його обробки та основами декоративного оформлення виробів.

Контурне різьблення сприяє формуванню предметних компетентностей, пов'язаних із технологічною діяльністю. Учні опановують навички роботи з інструментами для різьблення, вивчають технологічну послідовність виконання робіт, навчаються правильно організовувати робоче місце та дотримуватися правил безпеки праці.

Не менш важливим є розвиток художньо-естетичної компетентності, що проявляється у здатності створювати орнаментальні композиції, використовувати елементи стилізації природних форм та застосовувати основи композиції в процесі виконання декоративних виробів [3].

Крім того, практична діяльність у сфері художньої обробки деревини сприяє формуванню ключових компетентностей, зокрема креативності, уміння працювати самостійно та в команді, здатності планувати власну діяльність і оцінювати результати виконаної роботи.

Навчання контурного різьблення передбачає ознайомлення учнів із технологією виконання декоративного різьблення. Основою цієї техніки є створення зображення за допомогою заглиблених ліній, які формують орнаментальний або сюжетний рисунок.

Першим етапом технологічного процесу є підготовка матеріалу. Для навчальної роботи зазвичай використовують м'які породи деревини, зокрема липу, осіку або вільху. Поверхня заготовки повинна бути ретельно вирівняною та відшліфованою.

Другим етапом є створення та перенесення ескізу майбутнього виробу. Учні можуть розробляти власні композиції або використовувати традиційні орнаментальні мотиви. Перенесення рисунка на поверхню деревини здійснюється за допомогою олівця, шаблонів або копіювального паперу.

Наступним етапом є виконання різьблення, яке здійснюється за допомогою спеціальних інструментів: ножів для різьблення або різців. Найчастіше

використовується косий ніж (косяк), що дозволяє виконувати чіткі та акуратні контурні лінії. Під час роботи важливо дотримуватися правильного кута нахилу інструмента та контролювати силу натиску.

Завершальним етапом є оздоблення виробу, яке може включати очищення поверхні, шліфування, тонування або покриття лаком для підкреслення декоративності різьблення.

Ефективність навчання контурного різьблення значною мірою залежить від правильно організованої методики навчального процесу. Важливим принципом є поступове ускладнення навчальних завдань: від виконання простих ліній і геометричних елементів до створення складних орнаментальних композицій.

Доцільним є використання наочних методів навчання, які передбачають демонстрацію зразків виробів, фотографій та відеоматеріалів із технікою виконання різьблення. Це сприяє кращому розумінню технологічного процесу та формує уявлення про художні можливості різьблення по дереву.

Важливим є також залучення учнів до проектної діяльності, що передбачає створення власних декоративних виробів. У процесі роботи над проектами учні розробляють ескізи, планують технологічні операції та оцінюють результати своєї діяльності.

Контурне різьблення є важливою складовою українського декоративно-ужиткового мистецтва. Орнаментальні мотиви, що використовуються у різьбленні, часто мають символічне значення та відображають культурні традиції різних регіонів України.

Ознайомлення учнів із традиційними зразками різьблення сприяє формуванню їхньої культурної та мистецької компетентності. Учні отримують можливість не лише опанувати технічні прийоми роботи з матеріалом, але й усвідомити значення народного мистецтва як важливого елементу національної культурної спадщини.

Отже, контурне різьблення по дереву має значний педагогічний потенціал у процесі формування ключових і предметних компетентностей учнів. Використання цієї техніки у навчальному процесі сприяє розвитку технологічних умінь, художньо-естетичного мислення та творчих здібностей.

Поєднання практичної діяльності з вивченням традицій декоративно-ужиткового мистецтва дозволяє створити умови для всебічного розвитку особистості учня та формування інтересу до художньої обробки матеріалів.

Перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з удосконаленням методики навчання різних технік художнього різьблення та розробленням сучасних освітніх програм із художньої обробки деревини.

Список використаних джерел:

1. Світличний О. М. Сучасні техніки в художній обробці дерева. *Вісник мистецтва*. 2018. № 1. С. 51-56.
2. Гавриляк С. М. Майстри народного різьблення та їх твори в Україні. *Народне мистецтво України*. Львів: Видавництво «Мистецтво», 2004. С. 33-39.
3. Лебедев І. В. 3D-друк у мистецтві дерева: новітні тенденції. *Вісник сучасного мистецтва*. Львів: ЛНУ, 2018. С. 92-95.